ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)
της 10ης Μαΐου 2006 *

Στην υπόθεση Τ-395/04,

Air One SpA, με έδρα το Chieti (Ιταλία), εκπροσωπούμενη από τους G. Belotti και M. Padellaro, δικηγόρους,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένης από τον V. Di Bucci και την E. Righini, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση βάσει του άρθρου 232 ΕΚ με την οποία ζητείται να αναγνωριστεί ότι η Επιτροπή παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει παραλείποντας να λάβει απόφαση επί καταγγελίας την οποία υπέβαλε η προσφεύγουσα στις 22 Δεκεμβρίου 2003 σχετικά με ενισχύσεις που χορήγησε παρανόμως η Ιταλική Δημοκρατία στην αεροπορική εταιρία Ryanair,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους H. Legal, πρόεδρο, P. Lindh και V. Vadapalas, δικαστές, γραμματέας: J. Palacio González, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 11ης Ιανουαρίου 2006,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

1 Με επιστολή της 22ας Δεκεμβρίου 2003, η προσφεύγουσα απέστειλε στην Επιτροπή καταγγελία σχετική με ενισχύσεις τις οποίες οι ιταλικές αρχές είχαν χορηγήσει παρανόμως στην αεροπορική εταιρία Ryanair υπό μορφή μειώσεως των τελών αερολιμενικών υπηρεσιών και υπηρεσιών εδάφους. Η προσφεύγουσα ζητούσε από την Επιτροπή να υποχρεώσει την Ιταλική Δημοκρατία να αναστείλει την καταβολή των ενισχύσεων αυτών.

2 Επειδή στην καταγγελία αυτή δεν δόθηκε απάντηση, η προσφεύγουσα, με επιστολή της 26ης Ιανουαρίου 2004, ζήτησε από την Επιτροπή να επιβεβαιώσει την παραλαβή της καταγγελίας.

3 Με έγγραφο της 17ης Φεβρουαρίου 2004, η Επιτροπή επιβεβαίωσε ότι έλαβε την καταγγελία, την οποία πρωτοκόλλησε στις 29 Δεκεμβρίου 2003. Με το έγγραφο αυτό, η Επιτροπή ζήτησε από την προσφεύγουσα την άδεια να αποκαλύψει την επωνυμία της στις ιταλικές αρχές ή, σε αντίθετη περίπτωση, να της αποστείλει ένα μη εμπιστευτικό κείμενο της καταγγελίας.

4 Με επιστολή της 23ης Φεβρουαρίου 2004, η προσφεύγουσα, η οποία ήταν τότε εν αναμονή απαντήσεως, ζήτησε από την Επιτροπή να διενεργήσει έρευνα για τις καταγγελλόμενες ενισχύσεις.

5 Με τηλεομοιοτυπία της 1ης Μαρτίου 2004, η προσφεύγουσα απέστειλε στην Επιτροπή ένα μη εμπιστευτικό κείμενο της καταγγελίας της.

6 Στις 11 Ιουνίου 2004, πάντοτε εν αναμονή απαντήσεως, η προσφεύγουσα κάλεσε επισήμως την Επιτροπή να λάβει θέση επί της καταγγελίας της δυνάμει του άρθρου 232 ΕΚ.

7 Με έγγραφο της 9ης Ιουλίου 2004, η Επιτροπή διαβίβασε την καταγγελία στις ιταλικές αρχές, καλώντας τες να εξετάσουν την ακρίβεια του περιεχομένου της και να απαντήσουν σ' αυτήν εντός προθεσμίας τριών εβδομάδων. Κατόπιν αιτήσεως των ιταλικών αρχών, η προθεσμία αυτή παρατάθηκε έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2004.

8 Με τηλεομοιοτυπία της 13ης Σεπτεμβρίου 2004, η Επιτροπή πληροφόρησε την προσφεύγουσα ότι το μη εμπιστευτικό κείμενο της καταγγελίας της είχε διαβιβαστεί στις ιταλικές αρχές στις 9 Ιουλίου 2004 και ότι τους είχε ταχθεί προθεσμία για να απαντήσουν έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2004.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

9 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 5 Οκτωβρίου 2004, η προσφεύγουσα άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

10 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 11ης Ιανουαρίου 2006.

11 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να αναγνωρίσει ότι η Επιτροπή παρέβη τις υποχρεώσεις που υπείχε από τη Συνθήκη ΕΚ παραλείποντας να λάβει θέσει, καίτοι κλήθηκε επισήμως να το πράξει, επί της καταγγελίας που υποβλήθηκε στις 22 Δεκεμβρίου 2003 σχετικά με κρατικές ενισχύσεις τις οποίες χορήγησαν παρανόμως οι ιταλικές αρχές στον αερομεταφορέα Ryanair·

— να διατάξει την Επιτροπή να λάβει αμελλητί θέση επί της καταγγελίας και επί των ζητηθέντων συντηρητικών μέτρων·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα, έστω και σε περίπτωση καταργήσεως της δίκης λόγω εκδόσεως πράξεως εκ μέρους της Επιτροπής κατά τη διάρκεια της εκκρεμοδικίας.

12 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να κρίνει την προσφυγή απαράδεκτη ή, επικουρικώς, αβάσιμη·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Επί του παραδεκτού

Επιχειρήματα των διαδίκων

13 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η προσφυγή είναι απαράδεκτη, καθόσον η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι η απόφαση την οποία παρέλειψε να λάβει την αφορούσε άμεσα και ατομικά. Εφόσον η προσφεύγουσα δεν απέδειξε επαρκώς ότι τα καταγγελλόμενα μέτρα θίγουν τα συμφέροντά της, δεν νομιμοποιείται προς άσκηση της προσφυγής.

14 Η Επιτροπή θεωρεί ότι στην προσφεύγουσα εναπόκειται να αποδείξει τον βαθμό στον οποίο θίγεται η θέση της στην αγορά (διάταξη του Πρωτοδικείου της 27ης Μαΐου 2004, T-358/02, Deutsche Post και DHL κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. II-1565, σκέψη 37), ανεξαρτήτως της φάσεως της διαδικασίας κατά το πέρας της οποίας η Επιτροπή έλαβε την απόφαση που αποτελεί το αντικείμενο της προσφυγής ακυρώσεως. Λυπάται, ωστόσο, διότι η νομολογία του Πρωτοδικείου εξελίσσεται προς μια μεγαλύτερη ανεκτικότητα. Αναγνωρίζοντας σε κάθε επιχείρηση που επικαλείται κάποια ανταγωνιστική σχέση, έστω και μη ουσιαστική, την ιδιότητα του ενδιαφερομένου κατά την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ και, κατά συνέπεια, τη νομιμοποίησή της προς άσκηση προσφυγής, η νομολογία αυτή καταλήγει να καθιστά κενή περιεχομένου την προϋπόθεση των άρθρων 230 ΕΚ και 232 ΕΚ σύμφωνα με την οποία, για να μπορεί να ζητήσει την ακύρωση αποφάσεως ή να καταγγείλει αδράνεια του οργάνου που την εξέδωσε, ο ιδιώτης

πρέπει να θίγεται άμεσα και ατομικά από την απόφαση αυτή. Η Επιτροπή προσθέτει ότι οι αμφιβολίες της συμπίπτουν με εκείνες τις οποίες εξέφρασε ο γενικός εισαγγελέας F. G. Jacobs με τις προτάσεις του της 24ης Φεβρουαρίου 2005 στην υπόθεση C-78/03 P, Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Δεκεμβρίου 2005 (προτάσεις οι οποίες δεν έχουν ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή). Η Επιτροπή καλεί το Πρωτοδικείο να υιοθετήσει μια αυστηρότερη προσέγγιση των κριτηρίων του παραδεκτού, ακολουθώντας την οδό την οποία ακολούθησε το Δικαστήριο με τις αποφάσεις της 25ης Ιουλίου 2002, C-50/00 P, Unión de Pequeños Agricultores κατά Συμβουλίου, (Συλλογή 2002, σ. I-6677), και της 1ης Απριλίου 2004, C-263/02 P, Επιτροπή κατά Jégo-Quéré (Συλλογή 2004, σ. I-3425).

15 Η Επιτροπή θεωρεί ότι η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι τα κρατικά μέτρα που καταγγέλλει τη θίγουν ουσιωδώς, ιδίως όσον αφορά τις επιπτώσεις τους στην ανταγωνιστική της θέση. Το γεγονός απλώς και μόνον ότι η προσφεύγουσα είναι δυνητικός ανταγωνιστής του ωφελουμένου από τα καταγγελλόμενα κρατικά μέτρα δεν αρκεί ώστε να θεωρηθεί ότι τα μέτρα αυτά την «αφορούν άμεσα και ατομικά».

16 Χωρίς να φθάνει μέχρι του να απαιτεί πλήρη σύμπτωση μεταξύ των αεροπορικών γραμμών που εξυπηρετούν η προσφεύγουσα και η Ryanair, η Επιτροπή θεωρεί ότι στην προσφεύγουσα εναπόκειται να αποδείξει ότι υπάρχει σχέση υποκαταστασιμότητας μεταξύ των γραμμών της και των γραμμών της Ryanair. Εν προκειμένω, η ανταγωνιστική σχέση μεταξύ της Ryanair και της προσφεύγουσας είναι αμελητέα. Συγκεκριμένα, μόνον η γραμμή μεταξύ Ρώμης και Φρανκφούρτης εξυπηρετείται και από τις δύο εταιρίες. Ωστόσο, η προσφεύγουσα εκμεταλλεύεται τη γραμμή αυτή σε συνεργασία με τη Lufthansa, υπό μορφή πτήσεων με κοινό κωδικό. Επομένως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι οι πτήσεις στη γραμμή αυτή μπορούν να θεωρηθούν ως εκτελούμενες αποκλειστικά από την προσφεύγουσα.

17 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η προσφυγή είναι παραδεκτή.

18 Πρώτον, η υπερβολικά περιοριστική ερμηνεία των προϋποθέσεων του παραδεκτού την οποία προτείνει η Επιτροπή δεν ανταποκρίνεται στο παρόν στάδιο εξελίξεως της νομολογίας του Πρωτοδικείου (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 1ης Δεκεμβρίου 2004, T-27/02, Kronofrance κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. II-27102, σκέψη 34 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

19 Δεύτερον, είναι πρόδηλο ότι η προσφεύγουσα, δυνητικός ανταγωνιστής της Ryanair, είναι ενδιαφερόμενος κατά την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ. Η ανάπτυξή της παρεμποδίζεται από τις ενισχύσεις που χορηγούνται στη Ryanair, ιδίως στις γραμμές που αναχωρούν από τους ιταλικούς αερολιμένες της Ρώμης (Ciampino), του Μιλάνου (Μπέργκαμο, Orio al Serio), της Πεσκάρα, του Alghero και της Βενετίας (Τρεβίζο).

20 Τρίτον, η προσφεύγουσα υπογραμμίζει ότι, αν οι ενισχύσεις που χορηγούνται στον ανταγωνιστή της, τη Ryanair, δεν την έθιγαν άμεσα και ατομικά, δεν θα είχε αφιερώσει πόρους για να καταγγείλει τις ενισχύσεις αυτές και να ασκήσει προσφυγή.

21 Τέταρτον, η άποψη περί απαραδέκτου, την οποία υποστηρίζει η Επιτροπή, αντιβαίνει στους σκοπούς της Συνθήκης όσον αφορά τον έλεγχο των ενισχύσεων. Συγκεκριμένα, οι καταγγελίες εκ μέρους τρίτων επιχειρήσεων συμβάλλουν στην εκ μέρους της Επιτροπής αποτελεσματική άσκηση των αποκλειστικών συναφών αρμοδιοτήτων της.

22 Πέμπτον, όσον αφορά τους κανόνες ανταγωνισμού που ισχύουν για τις επιχειρήσεις, η νομολογία έχει ήδη αναγνωρίσει το παραδεκτό των προσφυγών που αποσκοπούν στον έλεγχο των αποφάσεων ή παραλείψεων της Επιτροπής όταν η τελευταία λαμβάνει καταγγελία περί υπάρξεως παραβάσεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 25ης Οκτωβρίου 1977, 26/76, Metro κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1977, σ. 567, σκέψη 13). Οι αρχές αυτές πρέπει να εφαρμόζονται και στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων. Η προσφεύγουσα παρατηρεί, ειδικότερα, ότι το Πρωτοδικείο δέχθηκε το παραδεκτό προσφυγής ασκηθείσας από δυνητικό ανταγωνιστή κατά αποφάσεως στον τομέα του ελέγχου των συγκεντρώσεων (απόφαση του Πρωτοδικείου της 3ης Απριλίου 2003, Τ-114/02, BaByliss κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-1279).

23 Έκτον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να επικαλεστεί την προμνησθείσα διάταξη Deutsche Post και DHL κατά Επιτροπής προκειμένου να αμφισβητήσει ότι θίγονται ουσιωδώς τα συμφέροντά της. Η διάταξη αυτή αφορά προσφυγή ακυρώσεως κατά αποφάσεως ληφθείσας δυνάμει του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, κατά το πέρας επίσημης διαδικασίας εξετάσεως των ενισχύσεων, κατά τη διάρκεια της οποίας οι τρίτοι είχαν δεόντως κληθεί να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

24 Πρέπει ευθύς εξαρχής να διαπιστωθεί το απαράδεκτο του αιτήματος εκείνου της προσφεύγουσας με το οποίο ζητείται από το Πρωτοδικείο να διατάξει την Επιτροπή να λάβει αμελλητί θέση επί της καταγγελίας και της αιτήσεως συντηρητικών μέτρων της προσφεύγουσας. Ο κοινοτικός δικαστής δεν έχει αρμοδιότητα να απευθύνει εντολές σε κοινοτικό όργανο στο πλαίσιο προσφυγής ασκουμένης δυνάμει του άρθρου 232 ΕΚ. Το Πρωτοδικείο έχει τη δυνατότητα μόνο να αναγνωρίσει την ύπαρξη παραλείψεως. Στη συνέχεια, στο οικείο όργανο εναπόκειται, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 233 ΕΚ, να λάβει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της αποφάσεως του Πρωτοδικείου (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 24ης Ιανουαρίου 1995, Τ-74/92, Ladbroke κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-115, σκέψη 75, και της 9ης Σεπτεμβρίου 1999, Τ-127/98, UPS Europe κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-2633, σκέψη 50).

25 Όσον αφορά το παραδεκτό του αιτήματος με το οποίο ζητείται η αναγνώριση της παραλείψεως της Επιτροπής, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι τα άρθρα 230 ΕΚ και 232 ΕΚ αποτελούν την έκφραση ενός και του αυτού μέσου παροχής έννομης προστασίας. Επομένως, όπως ακριβώς το άρθρο 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ παρέχει στους ιδιώτες τη δυνατότητα ασκήσεως προσφυγής ακυρώσεως κατά πράξεως ενός οργάνου της οποίας δεν είναι μεν αποδέκτες, αλλά η οποία τους αφορά άμεσα και ατομικά, το άρθρο 232, τρίτο εδάφιο, ΕΚ πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι τους παρέχει επίσης τη δυνατότητα ασκήσεως προσφυγής κατά παραλείψεως κατά οργάνου το οποίο παρέλειψε να εκδώσει πράξη που θα τα αφορούσε κατά τον ίδιο τρόπο (απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Νοεμβρίου 1996, C-68/95, T. Port, Συλλογή 1996, σ. I-6065, σκέψη 59).

26 Πρέπει, συνεπώς, να εξεταστεί κατά πόσον η προσφεύγουσα θα μπορούσε να ασκήσει παραδεκτώς προσφυγή ακυρώσεως κατά μιας τουλάχιστον από τις πράξεις τις οποίες η Επιτροπή μπορούσε να λάβει κατά το πέρας της προκαταρκτικής φάσεως εξετάσεως των ενισχύσεων, την οποία προβλέπει το άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ, πράξεως που θα μπορούσε να συνίσταται είτε στην κρίση ότι τα καταγγελλόμενα μέτρα δεν συνιστούσαν ενίσχυση, είτε στην κρίση ότι τα μέτρα αυτά συνιστούσαν μεν ενίσχυση, ήταν όμως συμβατά με την κοινή αγορά, είτε στην κρίση ότι τα μέτρα αυτά απαιτούσαν να κινηθεί η διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ.

27 Η νομολογία έχει ήδη δεχθεί το παραδεκτό προσφυγής ασκηθείσας από ανταγωνιστή του δικαιούχου ενισχύσεως και έχουσας ως αίτημα την αναγνώριση της παραλείψεως της Επιτροπής να λάβει απόφαση στο πλαίσιο της προκαταρκτικής φάσεως εξετάσεως των ενισχύσεων την οποία προβλέπει το άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, T-95/96, Gestevisión Telecinco κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-3407, σκέψεις 57 έως 70, και της 3ης Ιουνίου 1999, T-17/96, TF1 κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-1757, σκέψεις 26 έως 36).

28 Η Επιτροπή αντιτίθεται στην εφαρμογή αυτής της λύσεως στην υπό κρίση περίπτωση. Οι επικρίσεις της επικεντρώνονται, κατ' ουσίαν, σε τρία σημεία.

29 Πρώτον, υποστηρίζει ότι η ιδιότητα του ενδιαφερομένου κατά το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ δεν αρκεί ώστε να κριθεί παραδεκτή η ασκούμενη από ανταγωνιστή προσφυγή. Ο τελευταίος πρέπει να αποδεικνύει ότι τα συμφέροντά τους θίγονται ουσιωδώς, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που έχει θέσει η νομολογία όσον αφορά το παραδεκτό των προσφυγών που ασκούνται κατά των αποφάσεων που λαμβάνονται κατά το πέρας της επίσημης διαδικασίας εξετάσεως των ενισχύσεων, την οποία προβλέπει το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ.

30 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όταν η Επιτροπή, χωρίς να κινήσει την επίσημη διαδικασία εξετάσεως την οποία προβλέπει το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ, διαπιστώνει, με απόφαση εκδιδόμενη βάσει της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου, ότι μια ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, εκείνοι υπέρ των οποίων έχουν τεθεί οι διαδικαστικές εγγυήσεις του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ μπορούν να επιτύχουν την τήρησή τους μόνον αν έχουν τη δυνατότητα να αμφισβητήσουν την απόφαση αυτή ενώπιον του κοινοτικού δικαστή (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 19ης Μαΐου 1993, C-198/91, Cook κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-2487, σκέψη 23· της 15ης Ιουνίου 1993, C-225/91, Matra κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-3203, σκέψη 17, και της 2ας Απριλίου 1998, C-367/95 P, Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, Συλλογή 1998, σ. I-1719, σκέψη 40).

31 Για τους λόγους αυτούς, ο κοινοτικός δικαστής κρίνει παραδεκτή την προσφυγή ακυρώσεως κατά τέτοιας αποφάσεως, προσφυγή ασκηθείσα από ενδιαφερόμενο

κατά την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, όταν ο προσφεύγων επιδιώκει, με την άσκηση της προσφυγής του, να διασφαλίσει τα διαδικαστικά δικαιώματα που αντλεί από την τελευταία αυτή διάταξη (προμνησθείσες αποφάσεις Cook κατά Επιτροπής, σκέψεις 23 έως 26, και Matra κατά Επιτροπής, σκέψεις 17 έως 20).

32 Αντιθέτως, αν ο προσφεύγων αμφισβητεί το βάσιμο της ίδιας της αποφάσεως περί εκτιμήσεως της ενισχύσεως ή μιας αποφάσεως ληφθείσας κατά το πέρας της επίσημης διαδικασίας εξετάσεως, το γεγονός και μόνον ότι μπορεί να θεωρηθεί ως ενδιαφερόμενος κατά την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ δεν αρκεί ώστε να κριθεί παραδεκτή η προσφυγή. Οφείλει, τότε, να αποδείξει ότι έχει ένα ιδιαίτερο καθεστώς κατά την έννοια της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 15ης Ιουλίου 1963, 25/62, Plaumann κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 937). Αυτό συμβαίνει, μεταξύ άλλων, στην περίπτωση που η θέση του προσφεύγοντος στην αγορά επηρεάζεται αισθητά από την ενίσχυση που αποτελεί το αντικείμενο της αμφισβητουμένης αποφάσεως (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 1986, 169/84, Cofaz κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1986, σ. 391, σκέψεις 22 έως 25, και διάταξη του Δικαστηρίου της 18ης Δεκεμβρίου 1997, C-409/96 P, Sveriges Betodlares και Henrikson κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. I-7531, σκέψη 45).

33 Η νομολογία αυτή, πρόσφατα επιβεβαιωθείσα με την προμνησθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, καταδεικνύει τη σημασία που πρέπει να αποδίδεται στις διάφορες φάσεις της διαδικασίας εξετάσεως των ενισχύσεων, πράγμα το οποίο αναγνώρισε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση. Έτσι, η Επιτροπή δεν μπορεί να επικαλεστεί λυσιτελώς την προμνησθείσα διάταξη Deutsche Post και DHL κατά Επιτροπής προκειμένου να υποστηρίξει το απαράδεκτο της προσφυγής με την αιτιολογία ότι η θέση της προσφεύγουσας στην οικεία αγορά δεν θίγεται ουσιωδώς από τη χορήγηση των καταγγελλομένων μέτρων. Πράγματι, η προμνησθείσα διάταξη περί απαραδέκτου, η οποία θεμελιώνεται στην απουσία ουσιώδους επηρεασμού της ανταγωνιστικής θέσεως των δύο προσφευγουσών επιχειρήσεων, εκδόθηκε σε υπόθεση στην οποία η προσφυγή ασκήθηκε κατά αποφάσεως της Επιτροπής ληφθείσας κατά το πέρας της διαδικασίας την οποία προβλέπει το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ και στο πλαίσιο της οποίας οι ενδιαφερόμενοι είχαν δεόντως κληθεί να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους.

34 Συνεπώς, πρέπει να απορριφθεί η άποψη της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία πρέπει να επεκταθούν σε όλες τις προσφυγές κατά των αποφάσεων στον τομέα των

κρατικών ενισχύσεων οι προϋποθέσεις παραδεκτού που ισχύουν για τις προσφυγές κατά των αποφάσεων που λαμβάνονται κατά το πέρας της επίσημης διαδικασίας εξετάσεως των ενισχύσεων την οποία προβλέπει το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ, ή για τις προσφυγές κατά αποφάσεων λαμβανομένων βάσει του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ οι οποίες αποσκοπούν όχι στη διασφάλιση των διαδικαστικών δικαιωμάτων των ενδιαφερομένων, αλλά στην αμφισβήτηση του βασίμου των αποφάσεων αυτών.

35 Δεύτερον, η Επιτροπή αντιτάσσει ότι η προσφεύγουσα δεν μπορεί να εξομοιωθεί προς ενδιαφερόμενο, νομιμοποιούμενο προς άσκηση προσφυγής, καθόσον δεν απέδειξε ότι οι καταγγελλόμενες ενισχύσεις τη θίγουν ουσιωδώς.

36 Και ο ισχυρισμός αυτός είναι απορριπτέος. Πράγματι, κατά πάγια νομολογία, οι ενδιαφερόμενοι κατά την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ είναι τα πρόσωπα, οι επιχειρήσεις ή οι ενώσεις των οποίων τα συμφέροντα θίγονται, ενδεχομένως, από τη χορήγηση ενισχύσεως, δηλαδή ιδίως οι ανταγωνίστριες των δικαιούχων της ενισχύσεως αυτής επιχειρήσεις και οι επαγγελματικές οργανώσεις (απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Νοεμβρίου 1984, 323/82, Intermills κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 3809, σκέψη 16· προμνησθείσες αποφάσεις Sytraval και Brink's France, σκέψη 41, και Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, σκέψη 36). Η νομολογία που προέκυψε από την προμνησθείσα απόφαση Intermills κατά Επιτροπής επικυρώθηκε με το άρθρο 1, στοιχείο η΄, του κανονισμού (ΕΚ) 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της Συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 83, σ. 1), το οποίο αναφέρει ότι στην έννοια του ενδιαφερομένου μέρους εμπίπτει «κάθε κράτος μέλος και κάθε πρόσωπο, επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων των οποίων τα συμφέροντα μπορεί να θιγούν από τη χορήγηση μιας ενίσχυσης, και ιδίως ο δικαιούχος της ενίσχυσης, οι ανταγωνιστικές επιχειρήσεις και οι επαγγελματικές ενώσεις». Συνεπώς, την ιδιότητα του ενδιαφερομένου δεν έχουν μόνον οι επιχειρήσεις που θίγονται ουσιωδώς από τη χορήγηση ενισχύσεων.

37 Τρίτον, η Επιτροπή αντιτάσσει ότι ένας δυνητικός ανταγωνιστής δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ενδιαφερόμενο μέρος νομιμοποιούμενο προς άσκηση προσφυγής.

38 Εν προκειμένω, δεδομένου ότι η προσφεύγουσα είναι ήδη παρούσα στην ιταλική αγορά των τακτικών υπηρεσιών αεροπορικής μεταφοράς επιβατών, δεν μπορεί να μην της αναγνωριστεί η ιδιότητα του ενδιαφερομένου για μόνο τον λόγο ότι οι γραμμές που εκμεταλλεύεται άμεσα δεν συμπίπτουν απολύτως με εκείνες του ωφελουμένου από τα επίδικα μέτρα. Στο πλαίσιο της εξετάσεως του παραδεκτού, αρκεί η διαπίστωση ότι η προσφεύγουσα είναι ανταγωνίστρια του ωφελουμένου από τα καταγγελλόμενα κρατικά μέτρα, εφόσον οι δύο αυτές επιχειρήσεις εκμεταλλεύονται, άμεσα ή έμμεσα, τακτικές γραμμές αεροπορικής μεταφοράς επιβατών από ή προς ιταλικούς αερολιμένες, ιδίως περιφερειακούς αερολιμένες.

39 Όσον αφορά τις γραμμές εξωτερικού, η προσφεύγουσα προσφέρει, μεταξύ άλλων, τέτοιες υπηρεσίες μεταξύ Ρώμης και Φρανκφούρτης, δύο πόλεων που εξυπηρετούνται και από τη Ryanair. Ασφαλώς, η προσφεύγουσα δεν εκμεταλλεύεται άμεσα τη γραμμή αυτή με αεροσκάφη του δικού της στόλου, αλλά έχει συνάψει συμφωνία με τη Lufthansa για την πραγματοποίηση πτήσεων με κοινό κωδικό. Η περίσταση αυτή δεν αναιρεί, ωστόσο, το ότι η προσφεύγουσα παρέσχε στο κοινό υπηρεσίες μεταφοράς μεταξύ των δύο αυτών πόλεων. Εξάλλου, διαθέτοντας ήδη ένα στόλο αεροσκαφών, η προσφεύγουσα είναι σε θέση να αναπτύξει τη δραστηριότητά της και προς άλλους προορισμούς που επίσης εξυπηρετούνται από τη Ryanair. Όσον αφορά τις γραμμές εσωτερικού, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, αν, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, η Ryanair δεν εκμεταλλευόταν γραμμές συνδέουσες ιταλικές πόλεις, τίποτε δεν επιτρέπει να συναχθεί ότι δεν μπορεί να το πράξει αργότερα σε άμεσο ανταγωνισμό με την προσφεύγουσα.

40 Οι περιστάσεις αυτές επιτρέπουν να καταδειχθεί η ύπαρξη επαρκούς ανταγωνιστικής σχέσεως, από πλευράς εξετάσεως του παραδεκτού, μεταξύ της προσφεύγουσας και του ωφελουμένου από τα καταγγελλόμενα μέτρα.

41 Κατά συνέπεια, η προσφεύγουσα είναι ενδιαφερόμενος κατά την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ. Ως εκ τούτου, μπορεί παραδεκτώς να αμφισβητήσει απόφαση της Επιτροπής ληφθείσα δυνάμει του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ επιδιώκοντας να γίνουν σεβαστά τα διαδικαστικά δικαιώματά της ως ενδιαφερομένου μέρους. Υπό τις συνθήκες αυτές, μπορεί παραδεκτώς να ζητήσει από το

Πρωτοδικείο να αναγνωρίσει τυχόν παράλειψη της Επιτροπής, δεδομένου ότι δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να λάβει θέση η Επιτροπή επί της καταγγελίας χωρίς να κινήσει την επίσημη διαδικασία εξετάσεως.

42 Συνεπώς, η προσφυγή είναι παραδεκτή.

Επί της ουσίας

Επιχειρήματα των διαδίκων

43 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή ήταν υποχρεωμένη να αποφασίσει επί της καταγγελίας εντός εύλογης προθεσμίας από την κατάθεσή της. Η προθεσμία αυτή πρέπει να είναι σύντομη καθόσον η καταγγελία που υποβλήθηκε στην Επιτροπή είναι ακριβής. Η Επιτροπή δεν μπορεί να παρατείνει επ' αόριστον την προκαταρκτική εξέταση των κρατικών μέτρων που αποτελούν το αντικείμενο καταγγελίας από πλευράς του άρθρου 92, παράγραφος 1, της Συνθήκης όταν, όπως εν προκειμένω, δέχθηκε να αρχίσει την εξέταση αυτή (προμνησθείσα απόφαση Gestevisión Telecinco κατά Επιτροπής, σκέψεις 72 έως 74). Κατά μείζονα λόγο, εντός συντομότερης προθεσμίας πρέπει να λαμβάνεται τυχόν απόφαση της Επιτροπής να μην προβεί στην εξέταση επί της ουσίας και να μη δώσει συνέχεια σε καταγγελία ή τυχόν απόφασή της να απορρίψει την αίτηση λήψεως συντηρητικών μέτρων.

44 Εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν τήρησε την υποχρέωση αυτή, καθόσον παρέμεινε αδρανής επί εννέα μήνες. Η προσφεύγουσα υπογραμμίζει τον μη εύλογο χαρακτήρα της στάσεως της Επιτροπής η οποία, στη διάρκεια των πρώτων ένδεκα μηνών από την κατάθεση της καταγγελίας, περιορίστηκε να τη διαβιβάσει στις ιταλικές αρχές. Η Επιτροπή, στο πλαίσιο της υπό κρίση προσφυγής, δεν επικαλέστηκε κανένα άλλο στοιχείο που να επιτρέπει να διαπιστωθεί η παραμικρή ενέργεια έρευνας κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής. Ο αποκλειστικά παθητικός ρόλος της δεν συμβιβάζεται με την αρχή της χρηστής διοικήσεως. Συντρέχει, συνεπώς, περίπτωση μη αναλήψεως δράσεως, η οποία συνιστά παράλειψη κατά την έννοια του άρθρου 232 ΕΚ.

45 Η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι η παράλειψη αυτή είναι ακόμα περισσότερο κραυγαλέα καθόσον οι επίδικες ενισχύσεις αφορούν την επιχείρηση Ryanair, η χρηματοδότηση της οποίας έχει ήδη αποτελέσει αντικείμενο ερευνών εκ μέρους της υπηρεσίας της Γενικής Διευθύνσεως «Ενέργεια και μεταφορές» της Επιτροπής, που είναι ειδικευμένη στην εφαρμογή των κρατικών ενισχύσεων στον τομέα των αεροπορικών μεταφορών και στην οποία απεστάλη η καταγγελία (απόφαση 2004/393/ΕΚ της Επιτροπής, της 12ης Φεβρουαρίου 2004, για τα πλεονεκτήματα που εκχωρήθηκαν από την περιφέρεια της Βαλλονίας και την Brussels South Charleroi Airport στην αεροπορική εταιρεία Ryanair κατά την εγκατάστασή της στο Charleroi, ΕΕ L 137, σ. 1). Όσον αφορά την ύπαρξη κρατικών πόρων, η προσφεύγουσα παρατηρεί επίσης ότι, εξαιρουμένου του αερολιμένα της Ρώμης Ciampino, όλες οι διαχειριζόμενες αερολιμένες εταιρίες τις οποίες αναφέρει στην καταγγελία της ανήκουν κατά πλειοψηφία σε δημόσιους φορείς.

46 Κατά την προσφεύγουσα, η Επιτροπή όφειλε τουλάχιστον να αποφανθεί εντός εύλογης προθεσμίας επί των αιτημάτων λήψεως συντηρητικών μέτρων τα οποία διατύπωσε με την καταγγελία, σύμφωνα με το άρθρο 11 του κανονισμού 659/1999.

47 Η Επιτροπή αμφισβητεί το βάσιμο των ισχυρισμών αυτών.

48 Πρώτον, υπενθυμίζει ότι οι καταγγέλλοντες δεν είναι αποδέκτες των αποφάσεων στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, συμπεριλαμβανομένων των αποφάσεων περί μη κινήσεως της επίσημης διαδικασίας εξετάσεως των ενισχύσεων την οποία προβλέπει το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ (προμνησθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, σκέψη 45). Πράγματι, μόνοι αποδέκτες των αποφάσεων αυτών είναι τα κράτη μέλη. Κατά συνέπεια, μόνον έναντι των οικείων κρατών μελών υποχρεούται η Επιτροπή να ενεργήσει όσον αφορά τα επίδικα κρατικά μέτρα.

49 Δεύτερον, η Επιτροπή αναφέρει ότι η πρώτη υποχρέωση την οποία υπέχει όταν επιλαμβάνεται καταγγελίας στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων είναι να εξετάσει την καταγγελία αυτή και, ενδεχομένως, να ακούσει το κράτος μέλος το οποίο αφορά η καταγγελία, ώστε να αποφασίσει αν πρέπει να κινήσει διαδικασία.

Υπενθυμίζει ότι ο κανονισμός 659/1999 (άρθρο 10, άρθρο 11, παράγραφοι 1 και 2, και άρθρο 20, παράγραφος 2) της επιβάλλει να εξετάζει αμελλητί τις πληροφορίες που λαμβάνει και να ζητεί διευκρινίσεις από το οικείο κράτος μέλος. Κατά το πέρας της προκαταρκτικής αυτής φάσεως έρευνας, η Επιτροπή υποχρεούται να λάβει θέση και να την ανακοινώσει στον καταγγέλλοντα ή να τον πληροφορήσει ότι δεν συντρέχουν επαρκείς λόγοι ώστε να εκφράσει γνώμη.

50 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι εκπλήρωσε αυτές τις υποχρεώσεις της. Καταρχάς, αναφέρει ότι πληροφόρησε την προσφεύγουσα, με έγγραφο της 17ης Φεβρουαρίου 2004, ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες επρόκειτο να αναλύσουν τις πληροφορίες που είχε παράσχει και να εξετάσουν κατά πόσον μπορούσε να γίνει κάποιο διάβημα προς τις ιταλικές αρχές. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι, με την ευκαιρία αυτή, ερώτησε την προσφεύγουσα σχετικά με τον τυχόν εμπιστευτικό χαρακτήρα των πληροφοριών που περιέχονταν στην καταγγελία. Το έγγραφο αυτό καταδεικνύει, συνεπώς, ότι η καταγγελία ήδη εξεταζόταν κατά τον μήνα Φεβρουάριο.

51 Περαιτέρω, η Επιτροπή, με έγγραφο της 9ης Ιουλίου 2004, ερώτησε τις ιταλικές αρχές σχετικά με τα μέτρα που αφορούσε η καταγγελία, ούτως ώστε να συλλέξει πληροφορίες και συμπληρωματικές διευκρινίσεις σε σχέση προς τις πληροφορίες που είχαν παρασχεθεί με την καταγγελία. Ενημέρωσε σχετικά την προσφεύγουσα στις 13 Σεπτεμβρίου 2004. Εξ αυτών η Επιτροπή συνάγει ότι, κατά την ημερομηνία αυτή, η προσφεύγουσα δεν μπορούσε να αγνοεί ότι η καταγγελία της αποτελούσε αντικείμενο εξετάσεως, γεγονός που απέκλειε οποιαδήποτε παράλειψη.

52 Τρίτον, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι οι πράξεις τις οποίες διενήργησε έως σήμερα εντάσσονται στο πλαίσιο της προκαταρκτικής φάσεως σκοπός της οποίας είναι να της επιτρέψει να εκδώσει μία από τις πράξεις που προβλέπονται στο άρθρο 4, παράγραφοι 2, 3 και 4, του κανονισμού 659/1999, ήτοι να εκδώσει απόφαση κρίνοντας ότι τα επίμαχα μέτρα δεν συνιστούν ενισχύσεις ή ότι συνιστούν συμβατές με την κοινή αγορά ενισχύσεις ή ότι απαιτείται η κίνηση επίσημης διαδικασίας βάσει του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ. Κατά το πέρας της διαδικασίας αυτής, η προσφεύγουσα θα έχει τη δυνατότητα να υποβάλει στον έλεγχο του Πρωτοδικείο την εκδοθείσα πράξη.

53 Τέταρτον, η Επιτροπή αναφέρει ότι δεν δεσμεύεται από καμία προθεσμία για την εξέταση των μη κοινοποιουμένων ενισχύσεων. Συγκεκριμένα, η προθεσμία την οποία αναφέρει η απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Δεκεμβρίου 1973, 120/73, Lorenz (Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 815), δεν έχει εφαρμογή στις μη κοινοποιούμενες ενισχύσεις (προμνησθείσα απόφαση Gestevisión Telecinco κατά Επιτροπής, σκέψη 78). Για τις τελευταίες αυτές ενισχύσεις, το άρθρο 10, παράγραφος 2, του κανονισμού 659/1999 προβλέπει ότι η Επιτροπή μπορεί ή οφείλει να ζητήσει πληροφορίες από το κράτος μέλος προτού κινήσει την επίσημη διαδικασία.

54 Ασφαλώς, ο κανονισμός 659/1999 επιβάλλει στην Επιτροπή να εξετάζει αμελλητί τα πραγματικά περιστατικά που υποβάλλονται στην κρίση της, ο δε εύλογος χαρακτήρας μιας τέτοιας εξετάσεως πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση με τις ιδιαίτερες περιστάσεις και το όλο πλαίσιο κάθε υποθέσεως (προμνησθείσα απόφαση Gestevisión Telecinco κατά Επιτροπής, σκέψη 75). Δεν υποχρεούται, ωστόσο, να δίνει στους καταγγέλλοντες λεπτομερείς εξηγήσεις σχετικά με τις διεξαγόμενες έρευνες.

55 Εν προκειμένω, η διοικητική διαδικασία διήρκεσε περίπου ένδεκα μήνες από την παραλαβή του εμπιστευτικού κειμένου της καταγγελίας και εννέα μήνες από την παραλαβή του μη εμπιστευτικού κειμένου. Λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων και του όλου πλαισίου της υποθέσεως, αυτό το χρονικό διάστημα είναι εύλογο. Η Επιτροπή υπογραμμίζει τέσσερις ιδιαίτερες δυσκολίες που αντιμετώπισε κατά την εξέταση της καταγγελίας:

— οι υποτιθέμενες επίμαχες ενισχύσεις αφορούσαν έναν περίπλοκο τομέα (αεροπορική μεταφορά επιβατών και αερολιμενικές υπηρεσίες)·

— ο φορείς από τους οποίους προέρχονταν οι καταγγελλόμενες ενισχύσεις ήταν εταιρίες στο κεφάλαιο των οποίων το Δημόσιο είχε ποικίλλουσα συμμετοχή, γεγονός που περιέπλεκε, για το κράτος μέλος και την Επιτροπή, τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τις συμβάσεις μεταξύ των φορέων αυτών και της Ryanair·

— ήταν δύσκολο να εξακριβωθεί αν οι καταγγελλόμενες ενισχύσεις βασίζονταν σε κρατικούς πόρους ή μπορούσαν να καταλογιστούν στο κράτος·

— με την καταγγελία της, η προσφεύγουσα καλούσε την Επιτροπή να επεκτείνει την έρευνά της σε τρεις εταιρίες διαχειρίσεως αερολιμενικών εγκαταστάσεων οι οποίες προσδιορίζονταν μόνο με το όνομα του αερολιμένα του οποίου είχαν την εκμετάλλευση οι εταιρίες αυτές, πράγμα που συνεπαγόταν σημαντική επιπρόσθετη εργασία εκ μέρους της Επιτροπής.

56 Η Επιτροπή θεωρεί ότι ενήργησε με επιμέλεια αφότου οχλήθηκε από την προσφεύγουσα.

57 Από τη χρονολογική εξέλιξη της διαδικασίας, η Επιτροπή συνάγει ότι, κατά την ημερομηνία ασκήσεως της υπό κρίση προσφυγής (5 Οκτωβρίου 2004), η προσφεύγουσα δεν μπορούσε να αγνοεί το στάδιο εξελίξεως της έρευνας. Λαμβανομένης υπόψη της προθεσμίας απαντήσεως που τάχθηκε στις ιταλικές αρχές, η προσφεύγουσα δεν μπορούσε ευλόγως να αναμένει να λάβει θέση η Επιτροπή πριν από τις 5 Οκτωβρίου 2004. Οι πληροφορίες τις οποίες παρέσχαν οι ιταλικές αρχές παραλήφθηκαν από την Επιτροπή στις 7 Οκτωβρίου 2004 και συμπληρώθηκαν με πρόσθετες πληροφορίες στις 9 Νοεμβρίου 2004.

58 Τέλος, όσον αφορά την υποτιθέμενη παραβίαση της αρχής της χρηστής διοικήσεως, η Επιτροπή θεωρεί ότι ο ισχυρισμός αυτός, ο οποίος προβλήθηκε για πρώτη φορά κατά το στάδιο του υπομνήματος απαντήσεως, αποτελεί νέο ισχυρισμό και είναι, συνεπώς, απαράδεκτος.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

59 Πρέπει εκ προοιμίου να παρατηρηθεί ότι η επιχειρηματολογία σχετικά με την παραβίαση της αρχής της χρηστής διοικήσεως δεν αναπτύχθηκε ρητώς κατά το

στάδιο της καταθέσεως του δικογράφου της προσφυγής. Ωστόσο, η επιχειρηματολογία αυτή συνδέεται στενά με εκείνη που αφορά την υπέρβαση της εύλογης προθεσμίας κατά την εξέταση της καταγγελίας, η οποία αποτελεί τον μοναδικό ισχυρισμό της προσφυγής αυτής. Επομένως, η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ως νέος ισχυρισμός κατά την έννοια του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου και είναι, ως εκ τούτου, παραδεκτή.

60 Πρέπει να εξακριβωθεί αν, όταν οχλήθηκε η Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 232 ΕΚ, υπείχε υποχρέωση να ενεργήσει.

61 Η Επιτροπή, στο μέτρο που διαθέτει αποκλειστική αρμοδιότητα προς εκτίμηση του συμβατού μιας κρατικής ενισχύσεως με την κοινή αγορά, υποχρεούται, χάριν της ορθής εφαρμογής των θεμελιωδών κανόνων της Συνθήκης που αφορούν τις κρατικές ενισχύσεις, να προβαίνει σε επιμελή και αμερόληπτη εξέταση των καταγγελιών περί υπάρξεως ενισχύσεως ασυμβίβαστης με την κοινή αγορά. Επομένως, η Επιτροπή δεν μπορεί να παρατείνει επ' αόριστον την προκαταρκτική εξέταση των κρατικών μέτρων που αποτελούν το αντικείμενο της καταγγελίας, εφόσον δέχθηκε, όπως εν προκειμένω, να αρχίσει την εξέταση αυτή ζητώντας πληροφορίες από το οικείο κράτος μέλος. Ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας της εξετάσεως μιας καταγγελίας πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση προς τις ιδιαίτερες περιστάσεις κάθε υποθέσεως και, ιδίως, το πλαίσιό της, τα διάφορα διαδικαστικά στάδια που οφείλει να ακολουθήσει η Επιτροπή και την πολυπλοκότητα της υποθέσεως (προμνησθείσες αποφάσεις Gestevisión Telecinco κατά Επιτροπής, σκέψεις 72 έως 75, και TF1 κατά Επιτροπής, σκέψεις 73 έως 75).

62 Εν προκειμένω, η Επιτροπή παρέλαβε την καταγγελία της προσφεύγουσας στις 29 Δεκεμβρίου 2003. Συνεπώς, όταν οχλήθηκε η Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 232 ΕΚ, ήτοι στις 11 Ιουνίου 2004, η εξέταση της καταγγελίας είχε διαρκέσει λιγότερο από έξι μήνες.

63 Η υπόθεση είναι αναμφισβήτητα πολύπλοκη και ενέχει καινοφανή στοιχεία, παρά την έκδοση, τρεις περίπου μήνες μετά την κατάθεση της καταγγελίας της προσφεύγουσας, της αποφάσεως 2004/393.

64 Μεταξύ των δυσκολιών που ανέκυψαν κατά την εξέταση της καταγγελίας, μπορεί να επισημανθεί ότι η καταγγελία αυτή αφορούσε πλείονες ιταλικούς αερολιμένες χωρίς, ωστόσο, να προσδιορίζονται ειδικά όλοι οι φορείς που παρείχαν τις καταγγελλόμενες ενισχύσεις. Καίτοι η καταγγελία κατονόμαζε τις εταιρίες so.ge.a.al, Saga και Aeroporti di Roma, που διαχειρίζονται τους αερολιμένες του Alghero, της Πεσκάρα και της Ρώμης, η προσφεύγουσα καλούσε επίσης της Επιτροπή να επεκτείνει την έρευνά της στις συμβάσεις που είχε συνάψει η Ryanair με άλλους ιταλικούς αερολιμένες, ιδίως εκείνους του Τρεβίζο, της Πίζας, και του Μπέργκαμο (Orio al Serio). Προκειμένου, ιδίως, να εξακριβώσουν την ύπαρξη πόρων κρατικής προελεύσεως, οι ιταλικές αρχές υποχρεώθηκαν να ζητήσουν πρόσθετη δίμηνη παράταση της προθεσμίας για να εντοπίσουν τους φορείς που είχαν τη διαχείριση των εν λόγω αερολιμένων.

65 Εξάλλου, η Επιτροπή δεν παρέμεινε αδρανής μετά την παραλαβή της καταγγελίας της προσφεύγουσας. Πράγματι, ζήτησε πληροφορίες από τις ιταλικές αρχές στις 9 Ιουλίου 2004, αφού έλαβε από την προσφεύγουσα ένα μη εμπιστευτικό κείμενο της καταγγελίας της. Η απάντηση των αρχών αυτών περιήλθε στην Επιτροπή στις 7 Οκτωβρίου 2004, ήτοι σχεδόν ταυτόχρονα με την εκπνοή της προθεσμίας προς άσκηση προσφυγής.

66 Ασφαλώς, δεν δόθηκε στο Πρωτοδικείο καμία εξήγηση που να του επιτρέπει να κατανοήσει τον λόγο για τον οποίο η Επιτροπή ανέμεινε τέσσερις μήνες για να διαβιβάσει στις ιταλικές αρχές το μη εμπιστευτικό κείμενο της καταγγελίας και να τους ζητήσει να της παράσχουν πληροφορίες. Παρά την καθυστέρηση, όμως, αυτή, η συνολική διάρκεια της έρευνας παραμένει βραχύτερη από εκείνη υποθέσεων παρόμοιας πολυπλοκότητας, στις οποίες το Πρωτοδικείο έκρινε ότι υπήρχε παράνομη παράλειψη. Πρέπει, συναφώς, να υπομνησθεί ότι η εξέταση των καταγγελιών στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι προμνησθείσες αποφάσεις Gestevisión Telecinco κατά Επιτροπής και TF1 κατά Επιτροπής διήρκεσαν, στη μεν πρώτη υπόθεση, 47 μήνες για την πρώτη καταγγελία και 26 μήνες για τη δεύτερη καταγγελία, στη δε δεύτερη υπόθεση, 31 μήνες.

67 Τα στοιχεία αυτά, λαμβανόμενα υπόψη στο σύνολό τους, δεν επιτρέπουν να θεωρηθεί ότι, όταν οχλήθηκε η Επιτροπή, η διάρκεια της εξετάσεως της καταγγελίας είχε υπερβεί τα όρια της εύλογης προθεσμίας.

68 Συνεπώς, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

69 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Επειδή η προσφεύγουσα ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα σύμφωνα με τα αιτήματα της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τέταρτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Καταδικάζει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Legal Lindh Vadapalas

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 10 Μαΐου 2006.

Ο Γραμματέας Ο Πρόεδρος

E. Coulon H. Legal